

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра прикладної біології, розведення та генетики тварин

ЗАТВЕРДЖЕНО

Факультет тваринництва та водних біоресурсів

“ 14 ” травня 2026 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Спеціальне обладнання та спорядження для собак

Галузь знань	Н «Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна медицина»
Спеціальність	Н2 «Тваринництво»
Освітня програма	«Кінологія»
Факультет	Тваринництва та водних біоресурсів
Розробники	Себа Микола Васильович доцент кафедри прикладної біології, розведення та генетики тварин кандидат с.-г. наук, доцент; Хоменко Марина Олександрівна старший викладач кафедри прикладної біології, розведення та генетики тварин кандидат с.-г. наук, доцент.

Київ – 2026 р.

Опис навчальної дисципліни: дисципліна охоплює теоретичні та прикладні аспекти матеріалознавства, ергономіки та біомеханіки в кінології. Програма фокусується на еволюції інвентарю, фізико-хімічних властивостях сучасних матеріалів (біотан, нейлон) та інтеграції е-комірів і GPS-трекерів. Студенти вивчають анатомічні критерії підбору екіпірування, етику застосування засобів корекції (халті, парфорси) та специфіку службової амуніції для захисту, детекції й SAR. Лабораторний практикум включає проектування анатомічно правильних шлей, оцінку впливу намордників на терморегуляцію, розрахунок параметрів снарядів ЗКД/IGP та сертифікацію боксів за стандартами IATA. Окремий блок присвячено спортивному обладнанню (аджиліті, флайбол) та інструментам для професійного грумінгу. Самостійна робота спрямована на аналіз тактичного захисту (Rex Specs, бронезилети), розробку протоколів санітарної обробки та вимог техніки безпеки при експлуатації спорядження.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	<i>бакалавр</i>	
Спеціальність	<i>Н2 «Тваринництво»</i>	
Освітня програма	<i>«Кінологія»</i>	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Вибіркова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (якщо є в робочому навчальному плані)	-	
Форма контролю	<i>екзамен</i>	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Курс (рік підготовки)	2	
Семестр	3	
Лекційні заняття	<i>30 год.</i>	
Практичні, семінарські заняття	-	
Лабораторні заняття	<i>45год.</i>	
Самостійна робота	<i>45 год.</i>	
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	<i>5 год</i>	

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета – дати студентам теоретичні знання та практичні навички з матеріалознавства, ергономіки кінологічного інвентарю, правил вибору, безпечної експлуатації та обслуговування повсякденного, спортивного і службового спорядження для собак. Мета досягається через вирішення спеціальних освітніх, загальноосвітніх і виховних завдань. Спеціальні освітні завдання вирішуються в процесі засвоєння анатомо-фізіологічних аспектів впливу екіпірування на опорно-руховий апарат, методик використання службової амуніції для захисту, детекції й SAR, та проектування снарядів ЗКД і IGP. Окрім того, під час вивчення предмета вирішуються загальноосвітні завдання: аналіз смарт-технологій, вивчення стандартів авіап перевезень IATA та систем дистанційного GPS-моніторингу. У студентів розширюється світогляд щодо етичних аспектів використання засобів корекції (парфорсів, халті), гуманного дресирування та вимог біобезпеки при санітарній обробці обладнання.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати: класифікацію кінологічного обладнання; властивості біотану, нейлону, шкіри та металів; анатомічні критерії підбору шлей, нашійників і намордників; специфіку тактичного захисту (Rex Specs, бронезилети, навушники); стандарти безпеки IATA для транспортувальних боксів; принципи роботи Е-комірів і смарт-трекерів; професійний інструментарій для грумінгу різних типів шерсті.

Крім того повинен вміти: підбирати анатомічно правильні шлеї для прогулянок, вейтпулінгу й їздового спорту; оцінювати вплив спорядження на дихання та біомеханіку руху собаки; етично застосовувати засоби контролю й корекції; комплектувати майданчики снарядами для аджиліті й флайболу; проводити дезінфекцію тактичного екіпірування та дотримуватися техніки безпеки при експлуатації обладнання.

Перелік навчальних дисциплін, які передують вивченню (за їх наявності). Вивченню дисципліни передуює засвоєння компетентностей, набутих під час опанування обов'язкових освітніх компонентів ОПП першого року навчання, зокрема ОК: 2, 15, 17, 23.

Набуття компетентностей:

Інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми з технології виробництва і переробки продукції тваринництва, кінології, взаємодії «людина-тварина» або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів зоотехнічної науки, психології та педагогіки, і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

загальні компетентності (ЗК): ЗК 3. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях; ЗК 4. Знання та розуміння предметної області та розуміння

професійної діяльності; ЗК 8. Прагнення до збереження навколишнього середовища; ЗК 10. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності; ЗК 11. Здатність до національного спротиву.

спеціальна (фахова) компетентність(СК): СК 15. Здатність здійснювати відповідну підготовку та використання собак, застосовуючи набуті знання з теорії та практики дресирування собак, за конкретним професійним призначенням. Здатність застосовувати в реабілітаційній діяльності спеціально підготовлених собак як допоміжний засіб, у співпраці з фахівцями-реабілітологами; СК 16. Здатність здійснювати організацію та управління діяльністю кінологічних підприємств.

Програмні результати навчання (ПРН): ПРН-6. Впливати на дотримання вимог щодо збереження навколишнього середовища; ПРН-20. Застосовувати міжнародні та національні стандарти і практики в професійній діяльності; ПРН-23. Забезпечувати оптимальні умови утримання, годівлі, спрямованого вирощування собак, застосовувати знання та вміння з технології відтворення і розведення собак для ефективного ведення господарської діяльності та племінної роботи у племінних розплідниках собак та кінологічних організаціях; ПРН-24. Здійснювати відповідну підготовку та використання собак, застосовуючи набуті знання з теорії та практики дресирування собак, за конкретним професійним призначенням. Застосовувати в реабілітаційній діяльності спеціально підготовлених собак як допоміжний засіб, у співпраці з фахівцями-реабілітологами; ПРН-26. Знати основи запобігання корупції, суспільної та академічної доброчесності на рівні, необхідному для формування нетерпимості до корупції та прояв недоброчесної поведінки серед здобувачів освіти та вміти застосовувати їх у професійній діяльності.

2. Програма та структура навчальної дисципліни:

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма								заочна форма					
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Модуль 1. Основи та повсякденне використання амуніції														
Тема 1. Вступ до курсу та історія розвитку кінологічного спорядження.	1	8	2		3		3							
Тема 2. Основи матеріалознавства: з чого роблять амуніцію.	2	8	2		3		3							
Тема 3. Вплив спорядження на анатомію та здоров'я собаки.	3	8	2		3		3							

Продовження таблиці 2.

Тема 4. Повсякденні та прогулянкові нашійники.	4	8	2	3	3						
Тема 5. Повідці, перестіжки та рулетки для вигулу.	5	8	2	3	3						
Тема 6. Шлеї для собак: типи, конструкції та призначення.	6	8	2	3	3						
Тема 7. Засоби контролю та корекції поведінки.	7	8	2	3	3						
Тема 8. Намордники: види, функціональність та правила примірки.	8	8	2	3	3						
Разом за модулем 1		64	16	24	24						
Модуль 2. Спеціалізоване, професійне та високотехнологічне обладнання											
Тема 9. Спорядження для службових собак та детекції.	9	8	2	3	3						
Тема 10. Тактичне спорядження та засоби індивідуального захисту.	10	8	2	3	3						
Тема 11. Інвентар та обладнання дресирувальних майданчиків.	11	8	2	3	3						
Тема 12. Спортивне кінологічне спорядження.	12	8	2	3	3						
Тема 13. Транспортувальне обладнання та правила перевезення.	13	8	2	3	3						
Тема 14. Електронні прилади та сучасні смарт-технології в кінології.	14	8	2	3	3						
Тема 15. Обладнання для грумінгу, гігієни та догляд за амуніцією.	15	8	2	3	3						
Разом за модулем 2		56	14	21	21						
Усього годин		120	30	45	45						

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Вступ до курсу та історія розвитку кінологічного спорядження.	2
2.	Основи матеріалознавства: з чого роблять амуніцію.	2
3.	Вплив спорядження на анатомію та здоров'я собаки.	2
4.	Повсякденні та прогулянкові нашійники.	2
5.	Повідці, перестіжки та рулетки для вигулу.	2
6.	Шлеї для собак: типи, конструкції та призначення.	2
7.	Засоби контролю та корекції поведінки.	2
8.	Намордники: види, функціональність та правила примірки.	2
9.	Спорядження для службових собак та детекції.	2

Продовження таблиці 3.

10.	Тактичне спорядження та засоби індивідуального захисту.	2
11.	Інвентар та обладнання дресирувальних майданчиків.	2
12.	Спортивне кінологічне спорядження.	2
13.	Транспортувальне обладнання та правила перевезення.	2
14.	Електронні прилади та сучасні смарт-технології в кінології.	2
15.	Обладнання для грумінгу, гігієни та догляд за амуніцією.	2

4. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Оцінка якості та маркування кінологічних товарів.	3
2.	Зняття мірок та підбір анатомічної амуніції.	3
3.	Правила підгонки та безпечного одягання нашійників.	3
4.	Практичне тестування міцності матеріалів та фурнітури.	3
5.	Налаштування та регулювання анатомічної шлеї.	3
6.	Порівняльний підбір та примірка намордників.	3
7.	Майстер-клас з догляду та дрібного ремонту амуніції.	3
8.	Ознайомлення із захисним спорядженням фігуранта та дресирувальника.	3
9.	Збирання та розстановка снарядів для спортивного майданчика.	3
10.	Налаштування та підготовка до роботи смарт-нашийників і GPS-трекерів.	3
11.	Підбір та оцінка безпеки боксів для транспортування собак.	3
12.	Особливості спорядження для собак-поводирів та службових собак.	3
13.	Робота з допоміжними засобами навчання: клікер та таргет.	3
14.	Використання та примірка охолоджувального спорядження.	3
15.	Підбір рятувальних жилетів та амуніції для безпеки на воді.	3

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Еволюція матеріалів: порівняльний аналіз натуральної шкіри та сучасного біотану в зоотехнічній практиці.	3
2.	Анатомо-фізіологічні наслідки хронічного натягу повідця та використання неправильного спорядження.	3
3.	Особливості підбору першого спорядження для цуценят у період інтенсивного росту скелета.	3
4.	Специфіка вибору та використання амуніції для собак дрібних та декоративних порід.	3
5.	Рулетки проти класичних повідців: порівняльна характеристика, безпека в міському середовищі та вплив на поведінку.	3
6.	Використання шлей для мінімізації навантаження на опорно-руховий апарат: критерії безпечного дизайну.	3
7.	Гуманні методи контролю великих та гіперактивних собак: світовий досвід відмови від суворох нашійників.	3
8.	Психологічний та фізіологічний вплив тривалого перебування собаки в наморднику під час транспортування або масових заходів.	3
9.	Спеціалізоване екіпірування для собак-поводирів та собак-помічників (Service Dogs): міжнародні стандарти.	3

Продовження таблиці 5.

10.	Засоби індивідуального захисту службових собак у військових та екстремальних умовах (К9 екіпірування).	3
11.	Матеріально-технічне забезпечення та зоотехнічні вимоги до обладнання сучасних дресирувальних майданчиків.	3
12.	Специфіка амуніції для їздового спорту та вейтпулінгу: біомеханіка тягових навантажень.	3
13.	Зоотехнічні та ветеринарні аспекти логістики: проектування та обладнання транспортних засобів для перевезення собак (K9 Transport).	3
14.	Етичні та фізіологічні аспекти застосування електронних дресирувальних нашійників (ЕЗН) у сучасній кінології.	3
15.	Профілактика інфекційних захворювань у кінологічних центрах через санітарну обробку та дезінфекцію інвентарю.	3

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- усне або письмове опитування;
- захист лабораторних;
- модульні тести;
- пірінгове оцінювання;
- екзамен;

7. Методи навчання:

- практико-орієнтоване навчання;
- навчання через дослідження;
- навчальні дискусії та дебати;
- командна робота;

8. Оцінювання результатів навчання

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України».

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
<i>Модуль 1. Основи та повсякденне використання амуніції</i>		
Лабораторна робота 1. Оцінка якості та маркування кінологічних товарів.	ПРН 6, 20, 23, 24, 26. повинен знати: держстандарти маркування кінологічних товарів; фізико-хімічні властивості шкіри й біотану; анатомічні точки зняття мірок собаки; патології від хронічного натягу повідця; техніку безпечної посадки нашійників і намордників; специфіку росту скелета	6
Самостійна робота 1. Еволюція матеріалів: порівняльний аналіз натуральної шкіри та сучасного біотану в зоотехнічній практиці.		3
Лабораторна робота 2. Зняття мірок та підбір анатомічної амуніції.		6

Продовження таблиці 8.1.

Самостійна робота 2. Анатомо-фізіологічні наслідки хронічного натягу повідця та використання неправильного спорядження.	цуценят та вразливість декоративних порід; граничні навантаження фурнітури; конструктивні недоліки рулеток; критерії безпечного дизайну Y-шлей; алгоритми дезінфекції й ремонту амуніції; будову захисних костюмів фігуранта; Закон «Про захист тварин від жорстокого поводження» та вимоги КСУ. Розуміти: різницю між гігроскопічністю шкіри та зносостійкістю біотану; біомеханіку травм шийного відділу та трахеї; вплив ваги спорядження на зони росту цуценят; фізику розподілу сил на розрив у металевих сплавах; ортопедичні ризики використання Н- і Норвезьких шлей; психологічний ефект обмеження рухливості щелеп; вплив гіпертермії в глухих намордниках на терморегуляцію; етологічні наслідки застосування суворих нашійників у порівнянні з халті; принципи амортизації ударів захисним спорядженням фігуранта; фізіологічні маркери стресу тварини під час тривалого транспортування.	3
Лабораторна робота 3. Правила підгонки та безпечного одягання нашійників.		6
Самостійна робота 3. Особливості підбору першого спорядження для цуценят у період інтенсивного росту скелета.		3
Лабораторна робота 4. Практичне тестування міцності матеріалів та фурнітури.		6
Самостійна робота 4. Специфіка вибору та використання амуніції для собак дрібних та декоративних порід.		2
Лабораторна робота 5. Налаштування та регулювання анатомічної шлей.		6
Самостійна робота 5. Рулетки проти класичних повідців: порівняльна характеристика, безпека в міському середовищі та вплив на поведінку.		3
Лабораторна робота 6. Порівняльний підбір та примірка намордників.		6
Самостійна робота 6. Використання шлей для мінімізації навантаження на опорно-руховий апарат: критерії безпечного дизайну.		3
Лабораторна робота 7. Майстер-клас з догляду та дрібного ремонту амуніції.		6
Самостійна робота 7. Гуманні методи контролю великих та гіперактивних собак: світовий досвід відмови від суворих нашійників.		2
Лабораторна робота 8. Ознайомлення із захисним спорядженням фігуранта та дресирувальника.		6
Самостійна робота 8. Психологічний та фізіологічний вплив тривалого перебування собаки в наморднику під час транспортування або масових заходів.		3
Модульна контрольна робота 1.	30	
Разом за модулем 1	100	
Модуль 2. Спеціалізоване, професійне та високотехнологічне обладнання		
Лабораторна робота 9. Збирання та розстановка снарядів для спортивного майданчика.	ПРН 6, 20, 23, 24, 26. повинен знати: геометрію та схеми розстановки	7

Продовження таблиці 8.1.

Самостійна робота 9. Спеціалізоване екіпірування для собак-поводирів та собак-помічників (Service Dogs): міжнародні стандарти.	снарядів для аджиліті й IGP; конструктивні стандарти жилетів Service Dogs та амуніції для поводитрів; інтерфейси та частоти смарт-нашийників і GPS-моніторингу; класифікацію тактичного К9 екіпірування (бронезилети, окуляри Rex Specs); авіаційні стандарти безпеки IATA LAR для транспортувальних боксів; вимоги ДБН до покриття й огорожі кінологічних майданчиків; будову їздових шлей (X-back) та шлей для вейтпулінгу; таймінг роботи з клікером та різновиди таргетів; нормативи перевезення К9 у спецтранспорті (вентиляція, кондиціонування); фізику дії охолоджувальних попон; технічні характеристики та типи імпульсів ЕЗН; будову рятувальних жилетів; режими дезінфекції кінологічного інвентарю за вимогами Держпродспоживслужби.	3
Лабораторна робота 10. Налаштування та підготовка до роботи смарт-нашийників і GPS-трекерів.	Розуміти: вплив кутів нахилу та зчеплення снарядів на травматизм суглобів; психологічне значення розпізнавальних знаків для робочих собак-помічників; специфіку передачі сигналу GPS в умовах міської забудови та лісу; біомеханіку захисту хребта й внутрішніх органів тактичним бронезилетом; ризики деформації кліток під час аварійних навантажень; ергономіку безпечного зонування спортивних майданчиків; розподіл тягових сил по хребту собаки під час вейтпулінгу та бігу в упряжці; нейрофізіологічний механізм формування умовного підкріплення через маркер; небезпеку теплового удару при неправильному обладнанні К9 Transport; відмінність між пасивним та активним охолодженням текстилю; етичні межі, фізіологічний поріг сприйняття та ризики неюфобії при застосуванні ЕЗН; гідродинаміку утримання тіла собаки на воді; стійкість збудників інфекцій (парвовірус, сказ) до деззасобів та корозійний вплив антисептиків на фурнітуру.)	7
Самостійна робота 10. Засоби індивідуального захисту службових собак у військових та екстремальних умовах (К9 екіпірування).		3
Лабораторна робота 11. Підбір та оцінка безпеки боксів для транспортування собак.		7
Самостійна робота 11. Матеріально-технічне забезпечення та зоотехнічні вимоги до обладнання сучасних дресирувальних майданчиків.		3
Лабораторна робота 12. Особливості спорядження для собак-поводирів та службових собак.		7
Самостійна робота 12. Специфіка амуніції для їздового спорту та вейтпулінгу: біомеханіка тягових навантажень.		3
Лабораторна робота 13. Робота з допоміжними засобами навчання: клікер та таргет.		7
Самостійна робота 13. Зоотехнічні та ветеринарні аспекти логістики: проектування та обладнання транспортних засобів для перевезення собак (К9 Transport).		3
Лабораторна робота 14. Використання та примірка охолоджувального спорядження.		7
Самостійна робота 14. Етичні та фізіологічні аспекти застосування електронних дресирувальних нашийників (ЕЗН) у сучасній кінології.		3
Лабораторна робота 15. Підбір рятувальних жилетів та амуніції для безпеки на воді.		7
Самостійна робота 15. Профілактика інфекційних захворювань у кінологічних центрах через санітарну обробку та дезінфекцію інвентарю.		3

Продовження таблиці 8.1.

Модульна контрольна робота 2.	30
Разом за модулем 2	100
Навчальна робота	$(M1 + M2+M3)/3*0,7 \leq 70$
Екзамен/залік	30
Разом за курс	$(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100$

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамен/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Курсові роботи, реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

9. Навчально-методичне забезпечення

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn *(на стадії розробки)*);
- конспекти лекцій та їх презентації (в електронному вигляді);
- підручники, навчальні посібники, практикуми;
- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм здобуття вищої освіти;
- програма навчальної (виробничої) практики навчальної дисципліни (якщо вона передбачена навчальним планом).

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Біологія собаки : навч. посіб. / О. В. Іванова, М. І. Гиль, Т. В. Литвиненко та ін. ; за ред. О. Л. Трофименка. Миколаїв : МДАУ, 2010. 351 с.
2. Бурлака В. А., Павлюк Н. В., Степаненко В. М. та ін. Кінологія: утримання та годівля собак : навч. посіб. Житомир : Волинь, 2004. 412 с.
3. Державний класифікатор продукції та послуг ДК 016:2010. Київ : Держспоживстандарт України, 2011. 1948 с.

4. Закон України «Про ветеринарну медицину» : Закон України від 04.02.2021 № 1206-IX.
5. Закон України «Про захист тварин від жорстокого поводження» : Закон України від 21.02.2006 № 3447-IV. Відомості Верховної Ради України. 2006. № 27. Ст. 230.
6. Кинология : учебник / Ф. И. Полищук, А. Л. Трофименко. Киев ; Ирпень : Перун, 2007. 1000 с.
7. Bray E. E., Otto C. M., Udell M. A. R., Hall N. J., Johnston A. M., MacLean E. L. Enhancing the Selection and Performance of Working Dogs. *Frontiers in Veterinary Science*. 2021. Vol. 8. Art. 644431. DOI: 10.3389/fvets.2021.644431.
8. Chen F. L., Zimmermann M., Hekman J. P., Lord K. A., Logan B., Russenberger J., Leighton E. A., Karlsson E. K. Advancing Genetic Selection and Behavioral Genomics of Working Dogs Through Collaborative Science. *Frontiers in Veterinary Science*. 2021. Vol. 8. Art. 662429. DOI: 10.3389/fvets.2021.662429.
9. Cobb M. L., Otto C. M., Fine A. H. The Animal Welfare Science of Working Dogs: Current Perspectives on Recent Advances and Future Directions. *Frontiers in Veterinary Science*. 2021. Vol. 8. Art. 666898. DOI: 10.3389/fvets.2021.666898.
10. Fédération Cynologique Internationale. Agility Regulations. Thuin : FCI, 2023. 55 p.
11. Fédération Cynologique Internationale. International Utility Dog Regulations (FCI-IGP). Effective from 01 January 2025. Thuin : FCI, 2025. 82 p.
12. Hall N. J., Johnston A. M., Bray E. E., Otto C. M., MacLean E. L., Udell M. A. R. Working Dog Training for the Twenty-First Century. *Frontiers in Veterinary Science*. 2021. Vol. 8. Art. 646022. DOI: 10.3389/fvets.2021.646022.
13. McGreevy P., Boakes R. Carrots and Sticks: Principles of Animal Training. Cambridge : Cambridge University Press, 2011. 302 p.
14. Overall K. L. Manual of Clinical Behavioral Medicine for Dogs and Cats. St. Louis : Elsevier Mosby, 2013. 976 p.
15. Pryor K. Don't Shoot the Dog! The New Art of Teaching and Training. Rev. ed. New York : Bantam Books, 2002. 224 p.
16. Rugaas T. My Dog Pulls. What Do I Do? Wenatchee : Dogwise Publishing, 2005. 64 p.

Інтернет джерела

1. Червона книга України. Тваринний світ [Електронний ресурс]. Київ : Глобалконсалтинг, 2009. Режим доступу: <https://redbook-ua.org> (дата звернення: 10.06.2026).

2. Про тваринний світ : Закон України від 13.12.2001 № 2894-III [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. Законодавство України. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2894-14> (дата звернення: 10.06.2026).

3. Теріологічна школа: теріологічні видання [Електронний ресурс] // Українське теріологічне товариство НАН України. Режим доступу: <http://www.terioshkola.org.ua/ua/library.htm> (дата звернення: 10.06.2026).

4. [Fédération Cynologique Internationale \(FCI\)](#)

Офіційний сайт Міжнародної кінологічної федерації. Містить нормативи з аджиліті, IGP, обідієнсу, рятувальної служби, вимоги до спорядження та обладнання для випробувань собак.

5. [International Working Dog Association \(IWDA\)](#)

Освітні матеріали щодо службових, пошукових, детекційних та робочих собак, сучасних методів підготовки й використання спорядження.

6. [International Air Transport Association \(IATA\) Live Animals Center](#)

Вимоги до контейнерів, кліток, транспортного обладнання та перевезення собак авіаційним транспортом.

7. [American Kennel Club \(AKC\) Performance Events](#)

Матеріали щодо спортивної кінології, аджиліті, трекінгу, рятувальної роботи та рекомендованого спорядження.

8. [United States Police Canine Association \(USPCA\)](#)

Нормативні документи щодо підготовки службових собак, використання захисного та тренувального обладнання.

9. [National Association for Search and Rescue \(NASAR\)](#)

Рекомендації щодо спорядження пошуково-рятувальних собак та кінологів.

10. [Frontiers in Veterinary Science](#)

Наукові статті з фізіології робочих собак, оцінки спорядження, добробуту та ергономіки службових собак.

11. [Dogs4Me Україна](#)

Приклад українського ресурсу для ознайомлення з сучасною кінологічною амуніцією, одягом кінолога та допоміжним спорядженням.

12. [IQ Dogsport Academy & Equipment](#)

Корисний ресурс для вивчення сучасного обладнання в IGP, обідієнсі, слідовій роботі та захисній службі. Містить також навчальні матеріали для кінологів.

13. [Working Dog Company Resources](#)

Матеріали щодо апортувального спорядження, свистків, поводків, нашійників та обладнання для польових випробувань мисливських собак.